

Etika Publikorako Batzordea

Aztergaia: 5/2018

(...) EUSKO JAURLARITZAKO (...)AK EGINDAKO KONTSULTARI BURUZKO ERABAKIA. KONTSULTA EGIN DU EUSKO JAURLARITZAK (...) SUSTATZEKO EGITEN DITUEN DEIALDIAK EBAZTEKO IZAPIDETU BEHAR DIREN ADMINISTRAZIO-PROZEDURETAN PARTE HARTZEN DUELAKO, ETA DEIALDI HORIETAKO BATERA KARGU PUBLIKODUN IZATEKO IZENDATU AURRETIK BESTE BATZUEKIN BATERA EGIN ZUEN (...) BAT OINARRI IZANGO DUEN PROIEKTU BAT AURKEZTU DELAKO.

1.- 2018ko urriaren 10ean interesduna, Eusko Jaurlaritzako (...)ak Etika Publikorako Batzorde honi zuzendutako kontsulta bat erregistratu zuen, non idazpuruan adierazitako gaiari buruz zer iritzi duen adierazteko eskatzen dion batzorde honi.

2.- Idazki horretan –erregistroan aurkeztu duen egunaren bezperakoa da–, kontsulta-egileak dio kargu publikodun izendatu aurretik (...)ko, (...)lari lanetan aritu zela urteetan. Eta gehitzen du, zehazki, produkturik ezagunena, beharbada, (...)ekin batera egin zuen (...) izan daitekeela, (...). (...)ak (...) etxeak argitaratu zituen; laugarrena, berriz, (...)ak.

3.- Jarraian, azaltzen du (...) (...)gileak interes handia adierazi duela. Eta gehitzen du “(...) asmoa” azaldu duela.

4.- Kontsulta-egileak azaltzen duenez, interesa azaldu duen eta (...) sortu zuen (...)aren arteko erlazioa juridikoki formalizatzen hasita daude dagoeneko. Horretarako, lehenengo akordio bat sinatu dutela azaldu du idazkian; “gure abokatuak azken xehetasunak lotzen ari dira orain” dio, egileei zer eskubide eta eskubide horiengatik zer ordainsari dagozkien adosteko.

5.- Hasierako akordio horretaz gain –EPB honek ez daki akordioa badela baino beste ezer gehiago–, interesdunak adierazi du (...) hasita daudela dagoeneko proiektua mugitzen. “Eusko Jaurlaritzak egiten dituen deialdietara aurkeztu dute proiektua, ohiko urratsak betez”. Eta, gainera, “(...)ak egiteko deialdira aurkeztu dira orain” nabarmendu du.

6.- Kontsulta egiteko aurkeztu den idazkian proiektua zehazki zer deialditara aurkeztu den aipatzen ez bada ere, EPB honek prozeduran zer izapide egin behar diren jakin dezan eta, hala badagokio, kontsulta egin digun kargu publikodunak prozedura horretan zertan parte hartzen duen ezagutu dezan, interesdunak hau azaldu du: “deialdia balorazio-batzorde batek ebazten du, eta guk ez daukagu horretan parte hartzerik”. Eta gehitzen du: “normalean, nik sinatzen dut batzordeak hartzen duen erabakia, batzordearen zeregina, hasiera batean behintzat,

aholkuak ematea baita, eta gurea, berriz, erabaki formal bat hartzea, haien proposamena aintzat hartuta”.

7.- Aurrekoa osatzeko, hauxe argitzen du: “ni proiektuko parte naizenez, eskubide-hartzaile naizen aldetik, aurtengo deialdia ez nuke sinatuko, sailburuak baizik”.

8.- Idazkiaren azken paragrafoan, kontsulta zer arrazoi pertsonalengatik egitea erabaki duen adierazten du: “Eusko Jaurlaritzan lan egiten dudanetik, jakina, ez dut beste (...)ik argitaratu; baina ezin uka aurretik egindako lana. Nire aurreko ibilbide profesionalarekin erlazonatutako gai bat da. Ez dut uste nire gaur egungo betebeharretatik eratorritako konpromiso etikoaren aurkakoa denik, baina zuen balorazioaren zain garatzen naiz”.

9.- Horiek horrela, EPB honek, EJKren 16.4 apartatuaren bigarren tartekiak aipatzen dituen tresna telematikoak baliatuta, erabaki hau hartu du, aho batez:

ERABAKIA

I.- AURREKARIAK

1.- Gobernu Kontseiluak 2013ko maiatzaren 28an onartutako Etika eta Jokabide Kodea (EJK) sortzeko helburua politikaren etika-zentzua berreskuratzea izan zen, bai eta herritarrek beren erakundeetan duten konfiantza berreskuratzeko erronkari erantzutea ere.

Horretarako, Etika eta Jokabide Kodeak aditzera ematen du zer jokabide, jarrera eta portaera eska dakizkiekeen Eusko Jaurlaritzako goi-mailako zuzendaritza exekutiboko kide diren kargu publikodunei eta parekatuei, haien jarduera publikoak eta pribatuak bat etor daitezen dokumentu horretan zehaztutako balio, oinarri eta jokabide-estandarrekin. Horren guztiaren helburua integritatea eta eredugarritasuna sustatzea da, Jaurlaritzaren irudi instituzionala gordez, haren eraginkortasuna sendotuz eta herritarrek beren erakundeetan duten konfiantza gutxitu ez dadin ahaleginduz.

2.- EJK-k bost balio ditu ardatz: integritatea, bikaintasuna, politika eta kudeaketa bat etorraraztea, lidergoa eta berrikuntza. Gainera, funtsezko sei printzipio ditu: inpartzialtasuna eta objektibotasuna; kudeaketari lotutako erantzukizuna; gardentasuna eta gobernatze irekia; onestasuna eta desinteres subjektiboa; errespetua, eta eredugarritasuna.

Balio eta printzipio horiek ardatz direla, Kodeak hainbat jokabide, jarrera eta portaera jasotzen ditu, eta EPB honek haiek erreferentziatzat hartuta jardun behar du, erantzun egokia emateko beren borondatez Kodearekin bat egiten duten kargu publikodunek eta parekatuek zein

Kodearen xedapenak eraginkortasunez betetzeko benetako interesa duten gainerako pertsonen helarazitako gai eta zalantza etikoei.

3.- Azken alderdi horri dagokionez, EJKren 16.3.1.a) letrak haxe zehazten du: “EPB izango da oharpen, kontsulta eta iradokizunak jasotzeko eskumena izango duen organoa. Halaber, Kode honetan ezarritako aurreikuspenetan adierazitako egokitzapen-proposamenak gauatzeko prozedura jasoko du”.

II.- ETIKA PUBLIKORAKO BATZORDEARI AURKEZTUTAKO AZTERGAIA

1.- Interesdunak egindako kontsultatik antzeman daiteke, (...) gisa egiten ari den lana alde batera utzita eta (...) izendatu aurretik egin zuen sormen-lanak sortu dizkion ustiapen- eskubideei dagokienez, haren abokatuak ari direla negoziatzen egileei zer eskubide eta ordainsari dagozkien.

2.- Ezin ezer esan, hasiera batean behintzat, alderdi horri buruz –ez daukagulako transakzio horri buruzko informaziorik–, baina ezin gogorarazi gabe utzi, prebentzioz bada ere, EJKren 14.2 apartatuak haxe dioela: "kargu publiko bat betetzen dutenek arduraldi osoa eta eskusiboa eman behar diote dagozkien funtzioak betetzeari, aplikatu beharreko legedian jasotakoaren arabera", eta indarrean egon eta kasu honi aplikatu beharreko arauak –ekainaren 26ko 1/2014 Legea, Kargu Publikodunen Jokabide Kodea eta Haien Interes Gatazkak arautzen dituen aurrerantzean, JKIGL– berariazko arauketa eskaintzen diola –12., 14. eta 19. artikulua– kargu publiko bat betetzearen eta izaera pribatuko merkataritza-jarduera, jardueraren profesional edo industrial bat egitearen artean legez onartzeko moduko bateragarritasun-mugak non dauden definitzeari eta, hala badagokie, berariazko ebazpena behar duten bateragarritasun-eskabideek zer prozedura bete behar duten ezartzeari. Ziurtzat jotzen dugu, alderdi horri buruzko aipamenik egiten ez duenez, legeak ondorio horretarako ezarritako prozedura abiarazita duela kontsulta-egileak, eta jaso duela dagokion baimena. Eta hala egin ez badu, aditzera ematen diogu ahalik eta lasterren egiteko, puntu honetan, ikusi denez, EJK-k kargu publikoak betetzen ari direnei ezartzen dien parametro etikoa indarrean dagoen arauak ezarritako lege-parametroari helduz definitzen baita.

3.- Aurreko puntuan adierazitako gogoeta bera egiten dugu JKIGLren 22. artikuluan xedatutako araubidean kargu publikodunek titular diren sozietateetako sozietate-partaidetzetan bete behar dituzten ondare-mugetarako ere, sozietate horien titular beren kasa izan, zein ezkontidearekin –ezkontza-araubidea edozein dela ere–, izateko bikotekidearekin edo beren seme-alabekin, ondorengoekin edo beren tutoretzapeko pertsonekin batera izan.

4.- Gainerakoari dagokionez, kontsultan azaltzen den gai nagusiak Eusko Jaurlaritzak (...) sustatzeko bultzatzen dituen deialdi publikoen ebazpenerako izapidetu behar diren administrazio-prozeduretan kontsulta-egile den (...)ko (...)eren egitekoarekin du zerikusia, kontuan hartuz kargu publiko izendatu aurretik kontsulta-egileak egin zuen (...) batean oinarritutako (...) bat dagoela aurkeztutako proiektuen artean.

5.- Administrazio-zuzenbidearen arau historiko eta oinarrizko bat da administrazio publikoetako agintariak eta langileek abstenitu egin behar dutela interes pertsonala duten gaietan; gaur egun, Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 23.2.a) artikuluan jasotzen da betebeharrak hori. Espezifikoki Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoko kargu publikoak betetzen ari direnei dagokienez, JKIGLren 10.1. artikuluan jasotzen da arau hori; horren arabera: "administrazio-prozedura erkidea arautzen duen araudian ezartzen diren abstenitzeko arrazoi diren kasuez gain, Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioaren zerbitzura dauden kargu publikodunek abstenitu egin beharko dute interesa duten edo beren interesen alde egiten den jarduera, erabaki edo ekimenetan parte hartzetik". EJKn, 6. eta 11. apartatueta jaso da jarduera-jarraibide hori; 6.a kargu publikodunen integritateari, inpartzialtasunari eta objektibotasunari lotutako jokabideei buruzkoa da, eta 11.a, berriz, onestasunari, desinteres subjektiboari eta interes-gatazkak saihesteari lotutako jokabideei buruzkoa.

6.- 6. apartatuak zehatz-mehatz debekatzen die kargu publikodunei "postu instituzionala edo karguaren ondoriozko pribilegioak" erabiltzea "zuzenean edo zeharka norberarentzat abantailak lortzeko". Horrenbestez, eskatzen zaie ez egiteko aztertzen ari den gaiaren alde edo "faboritismo-nahiak eraginda jokatu dutela susmatzeko ezer", eta beren eskura dituzten bitarteko guztiak jartzeko, beren agindu edo erabakiak beste kargudun edo langile publiko batzuek bete behar badituzte, agindu eta erabaki horiek interes publikoari erantzuteko erabil daitezten; horrenbestez, ematen diren ebazpenek informazio fidagarrian oinarrituta egon behar dute (txostenak, azterlanak, proiektuak edo irizpenak), bai eta ebatzi beharreko gaiari lotuta eskura dauden datuen azterketa objektiboetan ere.

7.- Bestalde, 11. apartatuak interes-gatazka noiz sortzen den definitzen du, eta dio "kargu publikodunek beren postu publikoaren interesekin batera norberaren interes pribatuak, zuzeneko senideen interesak edo hirugarren pertsonekin partekatutakoak agertzen diren kontuekin zerikusia duten erabakietan esku hartzean" sortzen dela interes-gatazka. Eta era honetako kasuetarako, ezartzen du kargu publikodunek abstenitu egin beharko dutela ezer egitetik, baldin eta egin beharreko horretan zuzeneko edo zeharkako interes pertsonala badute, edo litekeena bada aipatutako interes-gatazka sortzea. Horretaz gain, ezartzen du kargu publikodun bati interes-gatazka izan daitekeen zerbaitek eragin badieziaioke, EPB honi adierazi beharko diola, eta, hala badagokio, abstenitu egiten dela ere formalizatu beharko duela Langileen Erregistro Zerbitzuan. Eta xedatzen du, azken batean, horrelako zerbit

gertatzen bada, nagusi hierarkikoaren esku utzi beharko dituela bere ardurak, “edo, bestela, egoera horietan ez dagoen saileko edo erakundeko beste kargu publikodunen baten esku”.

8.- Ondorioa argia da: kontsulta egin duen kargu publikodunak abstenitu egin behar du (...) sustatzeko egingo diren deialdiak izapidetzeko prozeduren fase guztietan parte hartzetik, baldin eta aurkeztutako proiektuetako bat bera kargu publikodun izendatu aurretik egiten lagundu zuen (...) oinarri duena bada, ustiapen-eskubideetan partaidetza bat ere bai baitu. EJKren 11e) apartatuan adierazten denez, Langileen Erregistro Zerbitzuan ere formalizatu beharko du abstenitu egiten dela, eta, jakina, saihestu egin beharko du dagozkion ebazpenak eman behar dituztenen irizpidea zuzenean edo zeharka bideratu edo baldintzatuko duen susmoa eragin dezakeen jarduera oro.

9.- EPB honi iritsi zaion idazkian, zeinak EJKren 11. apartatuan jasotzen den izapidea betetzeko balio duen, kontsulta-egileak adierazten du prozedura horiek izapidetzeko prozeduran “balorazio-batzorde” batek parte hartuko duela jasotzen dela, “zeinetan guk ez dugun parte hartzerik izango”, eta, gehitzen du, kasu honetan, gainera, saileko titular den sailburuak izenpetuko duela deialdia. Kontsultan aipatzen diren prozeduren arauak zehatz ezagutzen ez dituenak eduki beharreko arretatik, EPB honek uste du, printzipioz, nahikoak direla kargu publikodunak zuzen jardungo duela ziurtatzeko hartu diren kautelak, baina ez zaio alferrikakoa iruditzen abstentzioak erabatekoa izan behar duela errepikatzea, bai errealitatean bai itxuran, eta prozeduraren izapide guztiei eragin behar diela esatea.

Hori guztia aintzat hartuta, EPB honek aho batez erabaki hau hartu du:

ERABAKIA

1.- Interesdunak EPB honi egin dion kontsultak EJKren 11e) apartatuan ezarritako betebeharra betetzen du: hain zuzen ere, “interes-gatazka izan daitekeen edozer Etika Publikorako Batzordeari berehala jakinaraztekoa”.

2.- Kontsulta egin duen kargu publikodunak abstenitu egin behar du (...) sustatzeko egingo diren deialdiak izapidetzeko prozeduren fase guztietan parte hartzetik, baldin eta aurkeztutako proiektuetako bat bera kargu publikodun izendatu aurretik egiten lagundu zuen (...) oinarri duena bada, ustiapen-eskubideetan partaidetza bat ere bai baitu. Horretaz gain, EJKren 11e) apartatuan adierazten denez, Langileen Erregistro Zerbitzuan ere formalizatu beharko du abstenitu egiten dela prozeduran parte hartzetik, eta saihestu egin beharko du dagozkion ebazpenak eman behar dituztenen irizpidea zuzenean edo zeharka bideratu edo baldintzatuko duen susmoa eragin dezakeen jarduera oro.

3.- Kontsultan aipatzen diren prozeduren arauak zehatz ezagutzen ez dituenak eduki beharreko arretatik, EPB honek uste du, printzipioz, nahikoa dela kargu publikodunak zuzen jardungo duela ziurtatzeko hartu den erabakia –sinatzeko ardura saileko sailburuari ematea–, baina ez zaio alferrikakoa iruditzen abstentzioak erabatekoa izan behar duela errepikatzea, bai errealitatean bai itxuran, eta, aurreko puntuan azaldutako egoera gertatzen denean, prozeduraren izapide guztiei eragin behar diela esatea.

4.- Ziurtzat jotzen dugu, kontsulta-egileak bere idazkian egile-eskubideak izateko (...)aekin negoziatzen ari den akordioaren edukiri buruz ezer esaten ez duenez, interesdunak abiarazi duela ekainaren 26ko 1/2014 Legearen 19. artikuluan (Kargu Publikodunen Jokabide Kodea eta Haien Interes Gatazkak arautzen dituen) ezartzen den legezko prozedura, eta hala egin ez badu, ahalik eta lasterren egiteko iradokitzen diogu, puntu honetan, EJK-k kargu publikoak betetzen ari direnei ezartzen dien parametro etikoa indarrean dagoen arauak ezarritako lege-parametroari helduz definitzen baita.

Josu Iñaki Erkoreka Gervasio
Etika Publikorako Batzordeko burua

Vitoria-Gasteiz, 2018ko urriaren 30a